

UY-JOY FONDIGA XIZMAT KO'RSATISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH

Botirova Mavluda Ilhomjon qizi

Toshkent arxitektura-qurilish instituti 2-kurs magistri

Аннотация: *Uy-joy kommunal sohasining eng muhim xususiyati yuqori ijtimoiy ahamiyatga ega, aholining barcha qatlamlarining hayot sifati va jamiyatdagi ijtimoiy iqlim uning samarali ishlashiga bog'liq. Mustaqillik yillarida respublikada kommunal xizmatlarning to'laqonli bozorini shakllantirishga qaratilgan muhim o'zgarishlar amalga oshirildi. Yaratilgan mustahkam me'yoriy-huquqiy bazaga muvofiq tarkibiy islohotlarni izchil amalga oshirish uy-joy fondini boshqarish va undan foydalanishning tubdan yangi tizimini ta'minlashga imkon berdi.*

Калит со'злар: *Kommunal, uy-joy, xo'jalik, infratuzilma, mahalliy, kapital, texnologiya, modernizatsiya, kanalizatsiya, investitsiya.*

Aholining kommunal xizmatlar bilan ta'minlanish darajasini oshirish maqsadida davlat markazlashtirilgan kapital qo'yilmalarini yuborish va xalqaro moliya tashkilotlari tomonidan taqdim etiladigan xorijiy investitsiyalarni jalb etish yo'li bilan suv ta'minoti, kanalizatsiya va issiqlik ta'minoti tizimlarini rivojlantirish va modernizatsiya qilish chora-tadbirlari ko'rilmogda.

Shu bilan birga, uy-joy-kommunal sohasining holatini tahlil qilish zudlik bilan hal qilishni talab qiladigan bir qator muammoli masalalarni aniqladi.

Mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari xususiy uy-joy mulkdorlari shirkatlari va uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish sohasidagi tashkilotlar faoliyatini erkin muvofiqlashtirmaydi. Ko'p xonadonli uy-joy fondini boshqarish va undan foydalanishda kompleks yondashuv mavjud emas, bu aholini sifatli kommunal xizmatlar bilan kafolatlangan ta'minlash tizimini takomillashtirishni to'xtatadi va uy-joy mulkdorlari tomonidan adolatli shikoyatlarni keltirib chiqaradi.

Ko'p xonadonli uy-joy fondining xavfsizligini ta'minlash ustidan samarali nazorat o'rnatilmagan, uning texnik ekspluatatsiyasi va unda aholining xavfsiz yashashi uchun belgilangan talablar ko'pincha buziladi. Binolar va inshootlarning ta'mirlash-tiklash ishlari qoidalari va muddatlariga rioya qilinmaydi, eskirgan uylarni tugatish (buzish) bo'yicha ishlar olib borilmaydi, qo'shni hududni ko'p qavatli uylarga saqlash sanitariya me'yorlari, qoidalari va gigiena standartlariga to'liq javob bermaydi.

Uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish sohasi tashkilotlari bilan o'zaro aniq bog'liq bo'lgan texnologik zanjir asosida ko'p kvartirali uy-joy fondini boshqarish va undan foydalanish tizimini takomillashtirish, ko'p kvartirali uylarning saqlanishini texnik nazorat qilishning samarali tizimini shakllantirish, aholining sifatli uy-joy kommunal xizmatlari bilan ta'minlanishini tubdan yaxshilash, shuningdek, xususiy uy-joy mulkdorlari shirkatlarining barqaror faoliyatini ta'minlash maqsadida "uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish sohasi tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlik qilish chora-tadbirlari to'g'risida" gi farmon qabul qilindi.

Farmon bilan O'zbekiston Respublikasi uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish vazirligi (uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish vazirligi) tashkil etilib, uning tarkibida Qoraqalpog'iston Respublikasi uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish vazirligi, viloyatlar uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish

boshqarmalari, Toshkent shahar uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish bosh boshqarmasi tuman (shahar) bo'limlari tashkil etildi.

Vazirlikning davlat boshqaruvi organi sifatidagi faoliyatining asosiy vazifalari va yo'nalishlari:

uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish sohasida yagona davlat siyosati va tarmoqlararo muvofiqlashtirishni amalga oshirish;

arzon ko'p kvartirali uylar qurish bo'yicha davlat dasturlari amalga oshirilishini ta'minlash, ko'rsatib o'tilgan uylar va suv ta'minoti, kanalizatsiya, issiqlik ta'minoti obyektlarini qurish bo'yicha buyurtmachining funksiyalarini amalga oshirish, eskirgan va avariya holatidagi uy-joylarni buzishni tashkil etish;

xususiy uy-joy mulkdorlari shirkatlari faoliyatini muvofiqlashtirish, ko'p kvartirali uy-joy fondini saqlash, ulardan foydalanish va ulardan foydalanish xarajatlarini, ko'p kvartirali uylardan texnik foydalanish qoidalari va normalarini, ko'p kvartirali uylarning qo'shni hududini sanitariya normalari, qoidalari va gigiyena normativlariga muvofiq saqlash talablariga rioya etilishini nazorat qilish;

suv ta'minoti va kanalizatsiya obyektlarini, issiqlik ta'minoti tizimlarini rivojlantirish sxemalari va aholi punktlarining bosh rejaları bilan bog'liq holda rivojlantirish, modernizatsiya qilish va rekonstruksiya qilish bo'yicha dasturlarni, ushbu soha tashkilotlari faoliyatini muvofiqlashtirish va boshqarishni ta'minlash dasturlarini ishlab chiqish va sifatli bajarilishini tashkil etish;

uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish tizimiga resurs-va energiya tejaydigan texnologiyalar va asbob-uskunalarini joriy etish, shu jumladan uy-joy kommunal xo'jaligi obyektlarini zamonaviy o'lchov hisoblagichlari bilan jihozlash, zamonaviy va sifatli mahalliy qurilish materiallari, qurilish-montaj ishlari tannarxini pasaytirishni ta'minlovchi buyumlardan keng foydalanish;

uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish sohasidagi normativ-huquqiy bazani takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish, rivojlangan xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribasini hisobga olgan holda uy-joy kommunal xizmat ko'rsatishning zamonaviy shakllari va usullarini ishlab chiqish va joriy etish;

O'zbekiston Respublikasi moliya vazirligi bilan kelishgan holda suv ta'minoti, kanalizatsiya, issiqlik ta'minoti bo'yicha xizmatlar ko'rsatishga tarif siyosatini shakllantirish, uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish sohasi tashkilotlarining iqtisodiy barqarorligini mustahkamlash bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish;

uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish sohasi uchun kadrlar tayyorlash bo'yicha takliflar kiritish, kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirishni, shu jumladan chet elda o'quv stajirovkalarini o'tkazish yo'li bilan tashkil etish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, dasturiy mahsulotlar, idoraviy axborot tizimlari va ma'lumotlar bazalarini joriy etish.

Vazirlik tarkibida Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahrida hududiy inspeksiya bilan ko'p kvartirali uy-joy fondidan foydalanishni nazorat qilish inspeksiya tashkil etildi.

Ta'kidlash joizki, Farmonda vazirlikda uy-joy kommunal xo'jaligini rivojlantirish jamg'armasini tashkil etish, uning mablag'larini, birinchi navbatda, arzon ko'p xonadonli uy-joy fondini, suv ta'minoti, kanalizatsiya va issiqlik ta'minoti ob'ektlarini qurish, kapital va joriy ta'mirlash, maxsus texnika, asbob-uskunalar, mashina va mexanizmlar bilan jihozlash, shuningdek, boshqa maqsadlarga yo'naltirish ko'zda tutilgan. Uy-joy kommunal xo'jaligini rivojlantirishga jalb etiladigan kreditlar, shu jumladan xalqaro moliya institutlari va banklarning imtiyozli kreditlari,

ko'p kvartirali uy-joy fondidan foydalanishni nazorat qilish inspeksiyasi tomonidan undiriladigan jarimalardan tushadigan mablag'lar, Qoraqalpog' iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va shahar hokimliklari tomonidan belgilanadigan ichimlik suv ta'minoti xizmatlari tariflariga maxsus ustama jamg'armaning manbalari hisoblanadi Toshkent shahri hududiy moliya organlari bilan kelishgan holda, shuningdek qonun hujjatlarida taqiqlanmagan boshqa manbalar.

Shu bilan birga, Farmonda Qoraqalpog'iston Respublikasi uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish vazirligi, viloyatlar hokimliklarining uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish boshqarmalari va Toshkent shahar uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish bosh boshqarmasi huzurida shahar va tuman filiallari bilan "ta'mirlash-tiklash xizmati" davlat unitar korxonalarini tashkil etish ko'zda tutilgan. Yaratilayotgan unitar korxonalariga ko'p kvartirali uy-joy fondi va unga tutash hududlarni xususiy uy-joy mulkdorlari shirkatlari yoki turar joy va noturar joy binolari egalari bilan shartnoma asosida foydalanish va saqlashni tizimli tashkil etish, ko'p kvartirali uy-joy fondini mavsumiy foydalanishga o'z vaqtida va sifatli tayyorlash, ko'p kvartirali uy-joy fondini kapital va joriy ta'mirlash va unga tutash hududni obodonlashtirish vazifalari yuklatildi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni va qarorining amalga oshirilishi quyidagilarni ta'minlaydi:

birinchisi, uy-joy kommunal xizmatlarining mavjudligi va sifatini tubdan oshirish uchun uy-joy kommunal sohasini davlat tomonidan boshqarishning yagona tizimini shakllantirish maqsadida zarur tarkibiy o'zgarishlarni amalga oshirish;

ikkinchidan, iste'molchilarni sifatli kommunal xizmatlar bilan kafolatli ta'minlash maqsadida uy – joy kommunal xizmat ko'rsatish va muhandislik infratuzilmasi obyektlarini boshqarish va ulardan foydalanish masalalarida samarali hamkorlik qilish uchun respublika va mahalliy darajada boshqaruvning barcha bo'linmalarining mas'uliyatini oshirish;

uchinchidan, arzon uy-joylar qurish, ko'p kvartirali uylarni rekonstruksiya qilish, suv ta'minoti, kanalizatsiya va issiqlik ta'minoti obyektlarini qurish va rekonstruksiya qilish sohasida davlat maqsadli dasturlarini amalga oshirishga moliyaviy mablag'larning maqsadli va ishonchli tarzda investitsiya qilinishini ta'minlovchi chora – tadbirlar kompleksini amalga oshirish;

to'rtinchidan – ko'p kvartirali uy-joy fondini saqlash va undan foydalanish qoidalariga rioya etilishi hamda ko'chmas mulk egalari tomonidan binolarni ruxsatsiz qayta loyihalashga yo'l qo'yilmasligi ustidan nazoratni amalga oshirish;

beshinchidan-ko'p kvartirali uy-joy fondida sifatli foydalanish va ta'mirlash-tiklash ishlari olib borilishini ta'minlash;

oltinchidan-uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish tizimini boshqarish sohasiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish;

yettinchisi-aholining o'z vaqtida sifatli kommunal xizmatlar bilan ta'minlanish darajasini oshirish.

Shunday qilib so'ngi yillarda uy-joy fondiga xizmat ko'rsatish tizimini takomillashtirish ustuvor yo'nalish bo'lib bormoqda hamda yangidan yangi yechimlar ishlab chiqilmoqda. Bularning hammasi aholi ehtiyojlarini qodirish va yashash sharoitini yaxshilashga yo'naltirilgan tashviqotlardir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezenti Sh.M.Mirziyoyevning 2017-yil 14-yanvardagi Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruzasi. //Zarafshon, 18-yanvar 2017-yil.

2. O‘zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev “2017-2021-yillarda ichimlik suvi ta’minoti va kanalizatsiya tizimlarini kompleks rivojlantirish hamda modernizatsiya qilish dasturi to‘g‘risida”gi qarori. O‘zbekiston, 24-aprel 2017-yil.
3. O‘zbekiston Respublikasining Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev “2018–2022-yillarda issiqlik ta’minoti tizimini rivojlantirish dasturi to‘g‘risida” gi qarori. O‘zbekiston, 24-aprel 2017-yil.
4. 2017-2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishlari bo‘yicha harakatlar strategiyasi. my.gov.uzV.
5. Yodgarov, D.Butunov “Uy-joy kommunal xo‘jaligi iqtisodiyoti va boshqaruvi” Darslik.Toshkent. “Noshir” nashriyoti. 2012-yil, 18-bet.